

שאלות ותשובות על סמכויות המשטרה

1. האם מותר למשטרה לעשות שימוש בכוח כדי לפנות חסימת כביש?

אירוע	אמצעי מותר
מפגינים, העשויים לחסום כביש (גם בהפגנה לא חוקית), אך לא פועלים באלימות.	פיזור ההפגנות ע"י שוטרים, ללא שימוש בכוח או באמצעים לפיזור הפגנות, העלולים לפגוע בגופם של המפגינים. עיכוב מפגינים אם יש חשד לעבירה.
	סירב חשוד לעיכוב, ניתן לעוצרו תוך שימוש בכוח סביר אם הובהר לאדם שמתבקש מעצרו והוא מתנגד או מתחמק ממעצר; ובתנאי שהכוח נדרש לשם הצלחת ביצוע המעצר.
מפגינים חוסמים כביש (גם בהפגנה לא חוקית) וכן פועלים באלימות: באופן העלול לגרום לחבלות בגוף או ברכוש <u>או</u> קיים חשש ממשי לחסימת צירי תנועה חיוניים (כגון גישה יחידה למקום יישוב) או גישה למוסדות שלטון מרכזיים.	מותר לעשות שימוש חיוני, סביר ומידתי, באמצעים מאושרים לפיזור הפגנות (מכת"זית, "הצעקה"), אך ורק בהתאם לנדרש ובהתאם לנהלי ההפעלה.

לפירוט מלא: ראו נייר עמדה מס' 53 של פורום המרצות והמרצים למשפטים למען הדמוקרטיה

2. האם מותר לשוטר להחרים אמצעים הגורמים לרעש (סוללות של מגפון, תופים)?

- מותר לתפוס חפצים במגבלות החוק, כלומר: כששוטר יש יסוד סביר להניח קיומו של קשר הדוק בין החפץ המדובר לבין עבירת עבירה.
- עשיית רעש בתחום הסביר אינה פעולה בלתי חוקית.
- שימוש באמצעים מגבירי קול לצורך עידוד לביצוע פעולות בלתי חוקיות עשוי לכאורה להיחשב ככזה המצדיק תפיסה, אולם התפיסה צריכה להיעשות במידתיות ובשיקול דעת בהתחשב בהגנה החוקתית על הקניין, –ומקום בו אין אמצעים חלופיים, פוגעניים פחות.
- על המפגין לשאול את השוטר מהי העילה לתפיסת החפץ, ולהקפיד לקבל אסמכתא בכתב מהשוטר בה יצוין גם שמו של השוטר.

3. האם מותר למי שאינו שוטר להפעיל סמכויות שיטור?

- יש להבחין בין שוטר סמוי (שאינו על מדים) אך נושא תעודת מינוי של משטרת ישראל - שיש לו את מלוא סמכויות השיטור לבין מתנדב הנושא תעודת מינוי כמתנדב.

- כשיש תעודת מינוי כמתנדב, למתנדב יש סמכויות שונות, אם כי פחותות מאשר לשוטרים. ככלל, מתנדבים לא יכולים להפעיל כוח, ולא נשלחים לפינוי הפגנות.

4. האם מותר לשוטר לפעול כסמוי? האם מותר לשוטר במדים לא לענווד תג שם?

- כל עוד שהוא לא עושה שימוש בסמכויותיו כלפי אדם מותר לו לפעול כסמוי. כאשר הוא עושה שימוש בסמכויותיו, אם אינו לבוש מדים חובה עליו להזדהות. כך גם לגבי מתנדב. [יש לכך חריג מסוים בחוק].
- שוטר לבוש מדים חייב לענווד תג שם.

5. האם מותר לשוטר להגביל צילום שלו?

- מותר לצלם שוטר ולהקליטו, אלא אם הצילום מהווה הפרעה ממשית לפעולת השוטר, כמו למשל כשהמצלם מצמיד את המצלמה לפניו של השוטר.

6. האם מותר לשוטר לדרוש הזדהות מאדם/מפגין?

- מותר לשוטר לבקש לראות תעודת זהות, אבל אסור לו להשתמש באמצעים נוספים (כולל בדיקת פרטים והצלבת פרטים במסוף) בלי שיהיה חשד לעבירה ספציפית.
- אם נראה שהשוטר עומד לנקוט באמצעים נוספים: מותר ורצוי לשאול אותו מהו בדיוק החשד שלפיו הוא פועל.

לסיכום, סמכויות שוטרים:

- **שימוש בכוח:** שוטר אינו רשאי לעשות, לשם פינוי חסימת כביש, שימוש באמצעים העלולים לפגוע בגוף המפגינים, אלא אם מדובר בהתנגדות למעצר (שימוש בכוח סביר), או בהתנהגות אלימה של מפגינים באופן העלול לגרום לחבלות בגוף או ברכוש, או בהתנהגות אלימה של מפגינים כאשר קיים חשש ממשי לחסימת צירי תנועה חיוניים (כגון גישה יחידה למקום יישוב) או גישה למוסדות שלטון מרכזיים.
- **החרמת חפצים:** שוטר רשאי לתפוס חפצים ("להחרים") כשיש יסוד סביר להניח קיומו של קשר הדוק בין החפץ המדובר לבין עבירת עבירה. עשיית רעש בתחום הסביר אינה פעולה בלתי חוקית. על המפגין לשאול את השוטר מהי העילה לתפיסת החפץ, ולהקפיד לקבל אסמכתא בכתב מהשוטר בה יצוין גם שמו של השוטר.
- **מתנדבים:** למתנדבים הנושאים תעודת מינוי כמתנדבים מותר להפעיל סמכויות, אם כי במגבלות.
- **הזדהות שוטרים:** שוטר (או מתנדב) במדים חייב לענווד תג שם. שוטר (או מתנדב) סמוי חייב להזדהות אם הוא עושה שימוש בסמכויותיו כלפי אדם.
- **הקלטה:** מותר לצלם ולהקליט שוטרים.

- **דרישה להזדהות:** מפגין חייב להיענות לדרישת שוטר להראות תעודת זהות, אך לשוטר אסור להשתמש באמצעים נוספים (כולל בדיקת פרטים והצלבת פרטים במסוף) בלי שיהיה חשד לעבירה ספציפית (לעניין זה, התקהלות אסורה היא עבירה). אם נראה שהשוטר עומד לנקוט באמצעים נוספים: מותר ורצוי לשאול אותו מהו בדיוק החשד שלפיו הוא פועל.

לסיכום, המלצות למפגינים בנוגע לסמכויות שוטרים:

- לבקש מהשוטר להזדהות באופן מלא. זו חובתו. באם השוטר אינו לבוש מדים – לבקש לראות תעודה.
- לשים לב האם התעודה היא תעודת שוטר או תעודת מתנדב. הסמכויות שונות!
- מותר לצלם את השוטר ולהקליט אותו.
- מותר לשוטר לבקש לראות תעודת זהות, אבל אסור לו להשתמש באמצעים נוספים (כולל בדיקת פרטים והצלבת פרטים במסוף) בלי שיהיה חשד לעבירה. אם נראה שהשוטר עומד להפעיל פעולות שיטור נוספות, כולל בדיקה במסוך: מותר ורצוי לשאול אותו מהו בדיוק החשד שלפיו הוא פועל.
- אם השוטר מחרים ציוד: לבקש אסמכתא שתפרט את עילת ההחרמה ושם השוטר.